

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба диссертатсияи номзадии **Маликнеъмат Гулихандони дар мавзуи «Вежагиҳои сохторию маъноии қисса андар қисса дар «Маснавии маънавӣ»-и Мавлоно Чалолиддин Балхӣ»** барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси **10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ**

То имрӯз якчанд мақолаҳои доир ба масъалаи ҷанбаҳои мухталифи қисса андар қисса дар «Маснавии маънавӣ» рӯйи қор омадаанд, аммо рисолаи илмие, ки мустақиман қисса андар қиссаро дар ин асар баррасӣ намуда бошад, мавҷуд нест, дар ҳоле ки аҷибтарин гунаи қисса андар қисса дар ин шоҳасари Мавлоно зухур кардааст. Огоҳӣ аз сохтори қисса андар қисса дар «Маснавий», ки аслан сохтори қуллии асар аст, ба масобаи як харита ё роҳнамоест, ки муҳаққиқ ё хонандаро дар кӯчаҳои пурпечутоби «Маснавий» роҳёб мегардонад.

Мубрамии мавзӯ дар он ифода меёбад, ки бо таҳқиқи ҷанбаҳои назарӣ, таърихи пайдоиш ва тақомули тадриҷии шигарди қисса андар қисса дар адабиёт ва таҳлилу баррасии он дар «Маснавии Маънавӣ»-и Мавлоно, аз як тараф, ба шинохти дақиқтари қисса андар қисса ҳамчун шигарди ривой ва аз ҷониби дигар, ба дарки амиқтари андешаҳои Мавлоно метавон даст ёфт.

Рисола дар 3 бобу 6 фасл шакл гирифта, бо муқаддима, хулоса, номгӯйи адабиёт 177 сах. ташкил медиҳад.

Боби якум «**Сарчашмаҳо ва сайри тақомулии қисса андар қисса дар адабиёти классики форсии тоҷикӣ: ҷанбаҳои назарии масъала**» унвон дорад. Дар ин боб бо ба қор гирифтани равиши муқоисавӣ диссертант кӯшиш кардааст, мафҳуми қисса андар қиссаро мушаххас намуда, бо истифода равиши таҳлилии сохторӣ навъҳои онро муайян кунад. Дар баррасии заминаҳои пайдоиши қисса андар қисса ва сайри тақомулии он дар адабиёти форсии тоҷикӣ аз равиши муқоисавӣ-таърихӣ ва омӯри истифода бурдааст. Муаллифи рисола ба хулосае омадааст, ки қисса андар қисса тамоюли муттаҳидшавии жанрҳои хурд буда, тасвири комилтареро аз тасвири бадеии зиндагӣ ба даст медиҳад.

Боби дуюми рисола «**Ҳунари Мавлоно дар қиссапардозӣ: тасарруф дар сохтор ва маъно**» унвон дорад. Дар ин боб муаллиф бо истифода аз методи муқоисавӣ дахлу тасарруфи Мавлоно бар қиссаҳои пешинро нишон дода, ба хулосае омадааст, ки тасарруфоти Мавлоно пайи воқеинамоӣ сурат мегирад ва ҳамин талоши Мавлоно на фақат дар офариниши ҷаҳони қисса, балки дар офариниши ҷаҳони ривоят низ эҳсос мешавад. Дар ин боб,

хамчунин, бо усули равонтаҳлилӣ таъвилоти Мавлоно аз қиссаҳои «Маснавии маънавӣ» мавриди таваҷҷуҳ қарор гирифтаанд.

Муаллиф дар баррасии вежагиҳои қиссаи меҳварии ҷомеъ, қиссаҳои меҳварии таркиби «Маснавий» аз равиши сохторшиносӣ истифода бурда, асосан усули таҳқиқи ТсефанГодоров, ки сохтори қисса андар қиссаро ба сохтори ҷумлаи мураккаб месанҷад, илҳом гирифтааст.

Боби сеюм «Вежагиҳои қисса андар қисса дар “Маснавии маънавӣ”» унвон дошта, ба баррасии масъалаҳои марбут ба ровӣ, сутуҳи ровӣ, дараҷаи маҳсусияти ровӣ, дараҷаи эътимоднокии ровӣ, омилҳои бадалшавии сутуҳи ровӣ дар «Маснавий» бахшида шудааст. Дар ин баррасиҳо муаллиф бо равиши татбиқӣ аз назарияҳои ривоятшиносии Жерар Жаннет ва Виктор Шмид истифода бурдааст. Дар мавридҳои, ки «Маснавий» ба назарияҳои ривоятшиносони мазкур мутобиқат намекунад, ба ин номутобиқатиҳо ишора ҳам кардааст.

Дар хулоса ба тариқи фишурда натиҷаи тадқиқот ҷамъбаст шудааст. Намунаи феҳристи осори қисса андар қиссаи адабиёти форсии тоҷикӣ, ки дар охири рисола илова гардидааст, хулосаҳо ва мушоҳидаҳои илмӣ муаллифро тасдиқ менамояд.

Ба ин тариқ, гуфта метавонам, ки мақсад ва вазифаҳои, ки диссертант дар тадқиқи мавзӯи интихобшуда гузоштааст, иҷро шудаанд. Қайдҳои ман дар ҳамкориҳои дуҷониба вақт ба вақт аз тарафи муаллиф ислоҳ ва ба назар гирифта шудаанд. Натиҷаҳои таҳқиқ дар шинохти раванди тақомули падидаҳои адабӣ ва назарияпардозӣ дар атрофи онҳо маводи муфид хоҳад дод.

Рисолаи номзодии Маликнеъмат Гулихандони – «Вежагиҳои сохтори маъноии қисса андар қисса дар «Маснавии маънавӣ»-и Мавлоно Ҷалолиддин Балхӣ»-ро дар маҷмӯъ тадқиқоти анҷомёфта меҳисобам ва барои дифоъ тавсия медиҳам.

Доктори илмҳои филологӣ,
директори Китобхонаи марказии илмӣ
ба номи Индира Гандии Академияи
миллии илмҳои Тоҷикистон

Суфизода Шодимуҳаммад
Зикриёпури

Имзои Ш.З. Суфизодаро тасдиқ мекунам:
Мудири шуъбаи кадрҳои КМИ АМИТ

Ш.Мусаввилова

10 феввали соли 2022
Нишонӣ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33.
Тел: (+992)907701111
e-mail: sufizadeh@gmail.com